

SZERKESZTŐSÉG

ÉS KIADÓHIVATAL:

ORADEA

Főajtaja M. Viteazul

(Nagypiactér) 11/a

TELEFON: 670.

Megjelenik
minden pénteken.

NÉPÜNK

ZSIDÓ HETILAP

Előfizetési árak:

BELFÖLDÖN

1 évre . . . 160 L.

1/2 80 "

1/4 40 "

KÜLFÖLDÖN

1 évre

Magyarország P 10.

Slovensko . . . Ck 60.

Austria S. 15.

Jugoszlávia . . D. 100.

Lord Balfour halála.

A hideg előkelőségnek, a kifinomodott tradícióknak és nemes konzervatizmusnak hazája Anglia. Ez erények legkiválóbb reprezentánsa szállt sirba néhány nappal ezelőtt. Lord Balfour a 82 esztendősen angol államférfi. Hált meg, ki utolsó nagy képviselője annak a gárdának, mely Anglia világhatalmi pozícióját a XIX. és XX. században oly nagyra emelte és annak fundamentumát annyira megszilárdította.

Sokat irtak róla mostanában, mint Bibliaolvasóról, mint a zsidóság barátjáról, mint államférfiről. Mi innen a távolból nem is tudjuk felmérni azt a széles látókört, mely szükséges ahhoz, hogy egy olyan hatalmas világbirodalom élén állhasson egy államférfi; és oly nagy befolyással legyen annak történelmére. Lord Balfour világviszonylatban is az elsők legelseje volt. Nekünk zsidóknak talán több volt, mint a maga nemzetének. Mert Angliát csak nagyobbá, gazdagabbá és boldogabbá akarta tenni. De nekünk a *fundamentumot rakta le*. Nekünk lehetővé tette, hogy államalkotókká váljunk, hogy kétezer év után ismét röghöz jussunk. A Balfour deklarációval beírta magát, örök időkre, a zsidóság történelmébe és ezért a zsidóság örökre hálás lesz emlékének.

Sokan a kételkedők, a rosszindulatúak közül azzal vádolják, hogy a brit-empire glóriáját akarta grandiózusabbá tenni. A deklaráció, a háború pszichózisában vergődő népek között, a széjjelszórta élő zsidóság harcikedvének fokozására volt szánva. Mi nem hisszük ezt! Mi szentül hisszük, hogy ő a zsidóság javát és nagyságát akarta! Mi láttuk azt, hogy a legutóbbi évtizedben is a Palesztina kérdéssel szemben *nem* úgy viselkedett Lord Balfour, mint „előkelő idegen”, hanem mint akinek szívügye az, amiért annak idején sikraszállott. Tény az, hogy minden nagy angol államférfiúnak, van egy kedvenc népe. Már Lord Byron is életét áldozta a görögökért. Lord Rothermerét sem lehet azzal gyanúsítani, hogy valami önös érdek vezetné, amiért a magyarok ügyét felkarolta. Rendszerint a humanitás és az igazságtalan felismerése indítéka egy-egy providenciális angolság államférfiú irányú célkitűzéseinek.

A brit-empire ragyogása és angol birodalom boldogulása lehet szempont e nagy férfiaknál. De nekünk hinni kell abban, hogy miértünk is, és főként értünk dobogott egy nagy emberi szív.

Lord Balfour elérte dicsőségben a saját hazájában azt a csúcspontot, hogy nem kellett volna neki egy üldözött faj elismeréséért nevét és világtérszolgálatot tettek nekik, dacára annak, hogy nem tartoztak a zsidósághoz.

De Lord Balfour lelke mélyéig szerette és becsülte a Biblia népét. Neve azon kevesek között fog ragyogni a zsidó történelem, vérrel és könnyel áztatott lapjain, kik szerették a zsidóságot és halálatlan szolgálatot tettek nekik, dacára annak, hogy nem tartoztak a zsidósághoz.

A zsidóságnak mindenkor sok volt az ellensége és kevés a barátja. Azért becsüli és szereti őket keveseket, sokkal jobban és sokkal őszintebben, mint más népet. Lord Balfour azzal amit tett, időtlen-időkig beleírta magát a zsidóság szeretetébe. S a zsidóság nem lesz hálatlan.

Fel nem mérhető az a veszteség, mely a zsidóságot érte nagy barátja elvesztésével. De mi hiszünk a jövőben. Hiszünk abban rendületlenül, hogy a felépülő Új Palesztina megfelelően fogja, mindenkor leróni halálját egyik legigazibb megteremtőjének; Lord Balfournak és az ő nagy emlékének.

Neve és alkotása fennmarad az idők végtelenjéig és ragyogni fog, mint az igazság és a hősi emberi tett hirdetője! *Legyen emléke áldott!*

L. Z.

Hirdessen a „Népünk”-ben

Nagybritánia sokkal újabb keletű, mint a zsidó jog.

A „Davar” című napilap a bíróság megrágalmazásával volt vádolva, mert erős hangon kritizálta a vérengzések ügyében hozott ítéleteket. A bíróság 80 font pénzbüntetésre ítélte a lapot. A büntetési összeget a lap olvasói önkéntes adakozás útján adták össze.

A Davar legújabb száma szószerint közli a bíróság ítéletét, majd igen önértetes és méltóság-teljes cikkben szögezi le újra a maga álláspontját. A bíróság ítéletének indokolása többek között a következőket mondja:

„A Palesztinába bevándorolt zsidók nagy része olyan országok zsidó proletariátusából került ki, amely országokban nem szokták meg, hogy a bíróság iránt feltétlen bizalommal legyenek és a jogot úgy tiszteljék, mint az angol bíróságok”

Erre a Davar csak annyit mond:

„Mi zsidók, már akkor ismertük a jog és a

bíróság tiszteletét, amikor Nagybritániának még hire-hamva sem volt”.

Pont.

Valóban nagyszerű és méltó válasz ez az egy önértetes mondat, amely világszerte nagy rokonszenvet támasztott az elítélt Davar-ral szemben.

Különbösen az erccjiszraeli héber munkásság ezen napilapja elhatározta, egy németül megjelenő heti kiadványának megjelentetését, hogy a Galut zsidósága és a palesztinai építő munka közti lelki és szellemi kapcsolatot még szorosabbra fűzze. A német heti kiadvány is Erecjiszraelben lesz szerkesztve és nyomtatva és mindenkor a héber napilapnak legfontosabb közleményeit fogja hozni. Különösebb sulyt fog helyezni arra, hogy azoknak a problémáknak, amelyek az építőmunkával vannak kapcsolatban és amelyek az ország konkrét, reális életével függnek össze, legyen a hetilap hí és élő visszhangja. A heti lap első száma előreláthatóan még áprilisban megjelenik.

Orthodox zsidó üdülőotthon a Tátrában.

Masaryk Csehslovák köztársasági elnök 80 éves születési jubileum alkalmából, a sziovenszkói orthodox zsidóság elhatározta, hogy a Tátrában orth. üdülőotthont létesít, mely intézet Masaryk köztársasági elnök nevét fogja viselni.

Ezzel az alkalommal nem lesz érdektelen egy Masarykkal kapcsolatban levő reminiscenciát, mely több mint három évtized előtt történt, feleleveníteni, hogy megösmertessük az ünneplő köztársasági elnöknek a zsidósághoz való közvetlen viszonyát.

* * *

Polnai vérvád.

A hirhedt polnai vérvád úgy kezdődött, hogy 1899. április 1-én peszách 7-ik napján Polna község mellett az országuton, nyakán nagy vágott sebbel, holtan találták a 19 éves Hruza Agnest. A gyilkossággal Hilsner Lipót 22 éves cipésztanoncot gyanúsították, akit a kuttengeri esküdszék bűnszék talált. A tárgyalást többé-kevésbé a rituális gyilkosság feltételezésével folytatták le, amelynek aipját a bírósági orvosok szakvéleménye képezte, hogy a tett színhelyén a teljesen elvérzett holttestben alig találtak vért. A védelem semmisségi panaszra folytán az ügy Bécsbe került, ahol a prágai cseh orvosi fakultás véleményét kérték ki. Miután a fakultás kimondta, hogy a talált vérmennyiség teljesen elég volt, a bécsi bíróság felfüggesztette a kuttengeri ítéletet és az ügyet a piseki esküdszék hatáskörébe utalta át. Az újabb tárgyaláson még egy másik gyilkossággal is megvádolták Hilsnert, amennyiben azzal gyanúsították, hogy 1898. július 17-én eltűnt és október 27-én holtan megtalált Klima Máriát is ő ölte meg.

Tizenhét napi tárgyalás után a piseki esküdszék 1900 november 14-én bűnszék mondta ki kétrendbeli gyilkosság elkövetésében Hilsnert és halálra ítélte. Később azonban életfogytiglani fegyházra változtatták át a büntetést.

A polnai vérvád nem csak Csehország, de egész Közép-Európa nyilvánosságát foglalkoztatta. Az eddig Csehszlovákia hamu alatt lappangó antiszemitizmus a klerikális párt által szitva, féktelen lánggal kezdett lobogni. Minden téren boykotálni kezdték a zsidókat, feldúlták a zsidó temetőket, a zsidó lakások ablakait beverték és más hasonló erőszakosságok történtek.

Ez az antiszemita hullám azonban sajátos módon nem csak a zsidók, de a magas intelligenciájú keresztények között is ellenállásra talált. Ezek közé tartozott Masaryk tanár, a jelenleg 80 éves köztársasági elnök.

Masaryk sorozatos cikkeket irt a rituális gyilkosság vádjá ellen és tiltakozott, hogy a vérvád hiedelme a cseh népet a külföld és a kulturemberiség előtt bepiszkítsa. 1899 novemberében cseh nyelven egy brosúrát irt „A polnai per revíziójának szükségessége” címen. A röpiratot azonban eldobták, mert a folyamatban levő eljárás alatt íródott. Ezután Berlinben adott ki egy röpiratot. Ezeket a brosúrákat rengeteg cikk követte. Masaryk ezekben a cikkeken fenntartás nélkül szállt sikra az igazságért, amivel számos ellenséget is szerzett magának. Az egyetemi előadásait nem tarthatta meg, mert a feltűzött diákok ebben megakadályozták. Sokan azzal is vádolták, hogy azért exponálja magát Hilsnerért, mert a zsidók lepénzelték. Példa erre azon plakát, amelyet a bajor reformpárt függesztett ki a polnai vérvád per idején:

„Miként a Dreyfus-perben, úgy most is revíziót kiált az egész zsidó banda. Egy zsidó bérenc, Masaryk prágai tanár, aki a zsidók szolgálatában álló folyóiratot ad ki, hazugságoktól hemzsegő röpiratot irt a polnai rituális gyilkosságról. Ezekre a machinációkra méltó választ akarunk adni a Masaryk bandának, jöjjetek tehát el stb. stb.”

Masaryk egyébként a Hilsner perben való részvételéről a következőket mondta:

„Azért vállalkoztam Hilsner védelmére, mert egyrészt egy ártatlan emberről volt szó, másrészt pedig a cseh nép becsülete forgott kockán”

A polnai vérvád áldozata egyébiránt 1918-ban kiszabadult s pár évre rá beteg, szegényen, állandóan áratlanságát hangoztatva halt meg.

* * *

Még egy visszaemlékezés.

Masaryk köztársasági elnök két évvel ezelőtt visszaemlékezéseket közölt a lapokban. Nyilatkozott többek között a zsidósághoz való viszonyáról is. Mindig arra törekedett, — ugymond — hogy igazságos legyen a zsidókkal szemben. Örökre emlékezetes számára egy diákjelenet a diákeveiből. Mint realista kirándulást tett több pajtásával együtt a polnai hegyekbe. A diáksínyek közepette azt látja, hogy egy zsidó tanuló társ hiányzik. Keresésére indult és megtalálta, amint a falhoz fordulva minchát imádkozik. Elszégyeltem magamat, — írja — hogy mig mi mindenféle ostobaságot csinálunk, a zsidó elmerül az áhitatban....

A lengyel zsidóság a lehetetlen gazdasági helyzet ellen.

A lengyel szenátus pénteki ülésében a zsidó képviselők klubja interpellációt intézett a miniszterelnökhöz és a pénzügyminiszterhez, melyben rámutatnak a zsidó kereskedők és iparosok katasztrofális helyzetére. Elmondja az interpelláció, hogy a legrégibb és legszolidabb zsidó cégek tulajdonosai öngyilkosságokat követnek el, ami már szinte naponként megismétlődő jelenséggé vált a gazdasági összeomlás és csőd következtében. A zsidó kiskereskedelemről ugyszólván már beszélni sem lehet, mert az teljesen tönkrement. Rámutatnak az interpelláció képviselői arra is, hogy a zsidó középkereskedelem és kiskereskedelem pusztulásának főoka a teljesen jogosulatlan adóterhek, továbbá az adóterheknek a lakosság különböző rétegeire való egyenlőtlen elosztása. Az adózás mai helyzetében főleg a zsidóság által ügött foglalkozási ágakra nehezdednek a legnagyobb terhek és az új adónovella sem tesz semmit abban a tekintetben, hogy az ipart és kereskedelmet a legkisebb mértékben is könnyítene. A képviselők közlik a kormány vezetőjével, hogy miután most már minden eszközt kimerítettek, mellyel a kormányra hatni véltek, magához a lakossághoz fordulnak kiáltvánnyal.

A kiáltvány szövege a következő:

— Zsidó polgárok, kereskedők, iparosok! A kereskedőosztály és az iparosság a lehetetlen adóterhek alatt összeroppant. A kétségbeesés kiáltása visszhangzik Lengyelország egyik végétől a másikig. Minden törekvésünk, hogy a fenyegető veszedelemet megelőzzük, eredménytelen maradt. A kormány és az uralkodó pártok azt hiszik, hogy azért mert kisebbségben vagyunk, egyszerűen eltekinthetnek a fejünk fölé. Testvérek, ne vesztésétek el a reményeséget! Mi népképviselők veletek együtt fogunk küzdeni és győzni. Miután minden eszközt, hogy könnyítéseket eszközöljünk, kimerítettünk, más módon akarjuk a kormány figyelmét a ti szükségetekre és nyomorotokra reá irányítani. Ebből a célból március 11-ének napját jelöljük meg a zsidó lakossággal szemben elkövetett jogtalanság ellen. Ezen a keddi napon a fővárosban tartások zárva minden üzletet, műhelyt és irodát egész napon át. Szólatassatok meg gyűléseken a tiltakozás hangját. Vajha kétségbeesések megnyilatkozása és kiáltó inségetek az irányadó tényezők szívébe hatnának és figyelmeztetnék őket arra, hogy itt egy egész társadalmi réteg elsüllyedéséről van szó.

A belzi lakodalom

Valósággal hét országra szóló hét napig tartó fényes lakodalom volt a belzi rabbi udvarában.

A rabbi fia kötött házasságot egy szegény sorsból származó árva leánnyal. A jámborok ezrei áramlottak Galicia és Podolia minden részéből, de utaztak Románia és Csehszlovákia legtávolabbi községeiből is, hogy jelen lehessenek ennél a fényes családi ünnepségnél. De volt is látnivaló! Hogy a mennyasszonyt ünnepélyesen fogadhassák, a környékbeli lengyel nemesség pompás fogatokat és méneket bocsájtott rendelkezésre. Évtizedek óta tradícióként teljesíti a lengyel nemesség ezt a baráti szolgálatot a belzi csodarabbi udvarának, hálából azért, hogy a rabbi gyakran támogatja őket politikai céljaikban.

A Belz felé száguldó vonatokat zsufolásig megtöltötték a hivek, akik már ünnepélyes bekecsbe és strájmiliba öltöztek.

A kisváros a rendkívüli alkalomra ünnepi szint öltött.

Az üzleti élet ugyszólván megbénult. Az üzletek lehúzták redőnyeiket. Mindenki az „udvar“ felé áramlott, hogy jelen lehessen az esküvői szertartásnál. Az ünnepélyes chupo-szertartás a csodarabbi palotájában folyt le és még napszállta előtt be kellett fejezni.

A belzi rabbi maga mondta el az áldást fiának frigyére, melyet az összes jelenlevők hangosan zokogása kísért.

A tolongás életveszélyes volt és mindenki látni akarta a fiatal párt.

A rend fenntartást kozák ruhába öltözött öreg szakállas chasszidok végezték, akik régi szokást követve, öltötték magukra ezt az egyenruhát, hogy lóhátról próbáljanak rendet teremteni, ami azonban kevésbé sikerült.

Elkülömitett helyiségben terítettek asztalt a férfiaknak és nőknek. A nagyszámban megjelent szegény tömeget az udvar tagjai maguk szolgálták ki.

Még a zenét is chasszidok szolgáltatták, az ő primitív hangszerekkel. Azért volt szükség ennek a zenekarnak megalakítására, mert a helybeli zenekar olyan férfiakból áll, akiknek az életmódja alkalmatlanná teszi őket arra, hogy a rabbi udvarán is szerepeljenek.

Hét napig tartott a tánc és a vigalom a belzi rabbi szent udvarán.

A chasszidok mérhetetlen értékű nászajándékokkal halmozták el az ifju párt és ezek a kincsek fogják az ujonnan megalapítandó udvar alapját megvetni.

A belzi esküvő külső pompája és fénye mögött sötét lelki tragédiák árnyéka vonul meg.

A fiatal férj, aki a híres Rokeach dinasztia hatalmának és csodarabbi székének várományosa siketnema és gyengeelméjű.

Évekig hasztalan tanították őt a bécsi zsidó siketnémák intézetében, a bajt nem tudták meggyógyítani. A rabbi leányai is szellemileg visszamaradtak, amit az orvosok azzal magyaráznak, hogy a rabbi-dinasztia tagjai évtizedek hosszú során keresztül csak egymás között házasodtak és majdnem minden egyes alkalommal közeli rokon-házasságot kötöttek.

Ez az első eset, hogy a belzi udvarnak valamelyik tagja „demokratikus“ házasságot köt

és a nép egyszerű leányát emeli fel maga mellé.

Ez a körülmény különösen nagy örömet keltett a chasszidok széles körében és tette a szokottnál is népszerűbbé az esküvői ünnepséget.

A hét napig tartó belzi esküvő sok fénye és pompája néhány napra talán elnyihította a rabbi apai fájdalmát, mely eltölti lelkét, ha arra gondol, hogy elsőszülöttje és a család tekintélyének folytatója ilyen szerencsétlen fogyatékoságokban szenved. A fiatal férj egyébként — ha a szent tudományokban nem is buvárkodhatott úgy, mintha teljesebb volna az érzékei — mélységesen szent és aszkéta életével igyekszik magát méltóvá tenni arra a feladatra, amely reá vár...

A népszerűtlenségről.

Fürcsa meg nem érthető valami. Vannak emberek, kik a közért dolgoznak, akkor exponálják magukat másokért, mikor az a legkényesebb, kiket előőrsként használnak fel, mikor az őket támadó ellenség közeledik, de mikor a hirhedt rückwärts-konzentrierung bekövetkezik, akkor az előörsből, rögtön hátrébb lesz és aki még az előbb a poszton állott, hogy minden támadást magára vegyen, az kellő pillanatban (már a másoknak kellő pillanatban) fedezi a visszavonulást utját.

A népszerűtlen embert, olyannal vádolják utonutfélen, amit egyik ember a másiktól csak hallott. De ha helyt kell állani konkrét adatokkal felszerelten, mellyel a „népszerűtlen embert“ támadják, akkor senki sem tud semmit. Nagy általánosságban tücskötbogarát összehordanak ellene, de mikor felelősségre vonják őket, akkor senki sem tud semmit, akkor inkább megfizeti a kirótt büntetést, de vallani nem vall — mert nincs mit!

A népszerűtlen embert hálás dolog támadni. Mert akit sokan támadnak, azt könnyű ütni, először is a tolongásban nem veszi észre mindazokat, kik segítenek ütni, másrészt a leghálásabb dolog együtt futni a riadót. De hogy egyetlen ember kiállana, hogy valóban helytálljon minden egyes szaváért, és kézzel fogható bizonyítékokkal támasztaná alá vádjait — olyat nem lehet találni sehol.

A népszerűtlen ember, azért is népszerűtlen, mert sokszor független a többi embertársaitól és ráér közügyekkel foglalkozni. S nem veszi észre, hogy mennyivel okosabb volna a népszerű népszerűtlenség helyett, valami olyasmivel foglalkozni, mely több rózsát és kevesebb sarat eredményez. A népszerűtlen ember ellen mestersegesen kovácsolják a hibákat és vádakat, hogy a zavarosban jobban lehessen mindenkinek a „kartyákat keverni“. Kell egy pofozógép, hogy az istenadta nép mulasson — és ne lásson a kulisszák mögé. Ő csak hordja a rózsát, melynél mindenki nyugodtan pirosra pirithajja a kis elemözsiáját.

A népszerűtlen embert előretolják ott és akkor, amikor a hátul állanak az okosak és előrelátók. Mikor a tolongásban könnyökkel kell dolgozni, akkor ott áll a népszerűtlen ember, hogy helyet csináljon másoknak.

Jön például a hitközségi választás, akkor őt küldik, hogy veszekedjen, tárgyaljon. Ő csinálja meg a hangulatot egyik s másik érdekében! Akkor hízlegnek, simogatóják, könyörögnek. Mert tudják, hogy puhány egyéniségük csak akkor érvényesülhet, ha van egy kemény könyök, mely utat tör nekik.

Ha szervezeti ügyekről van szó, helyiség, tükör, telefon és villany, akkor álljon ott a népszerűtlen ember és gondoskodjék mindenről.

De mikor grasszálni kell menni a városi sétaterre, akkor nincs elég szép „ancugja“ amit erre az ünnepélyes alkalomra felvegyen.

Álnépszerűség és álszeretet ködében burkolózó álnagyságok ilyenkor közéállnak az ostromlók közé, ők is a podagrás osztrák generálisok rückwärts-marsát fújják, teli tudóval. Ők menekülnek legelőbb a hadszíntérről és fennen hirdetik, hogy ők megmondták előre, hogy a front nem elég erős, mert az előretolt őrség nem tartotta eléggé a hátát. Mikor szükség van rá, akkor jól jön a népszerűtlen előörs, mert hiszen az ellenség minden dűhe, tüze őt éri. Akik jól kiépitett fedezékben, meg a főhadiszálláson várják be a harc kimenetelét, azoknak könnyű. Ha sikerül az ütközet, akkor a népszerűtlen őrsöt bevonják a törzs-vezérkarhoz, megveregetik a vállát és azt mondják: jól van!

De ha a terv nem sikerül és az előretolt állást elvesztik, akkor nem állanak védelmi sorba, hanem hanyat-homlok menekülnek és elfeledkeznek egészen az őrsről. Ez minden stratégiát és taktikát meghazudtol. Sőt ők fújják legjobban a defétista marsot. Ugye megmondtam — cimen, lekókkadt fejfel, mint az érett mákvirág vesztik el minden élánjukat és kedvüket.

A népszerűtlen ember hálátlan szerepe ez. Aki bűnös abban, — mert mert akarni! Arra mert gondolni, hogyha ő jól jön a harc tüzeiben, amikor másoknak kikaparja a tűzből a kitüntetések és érdemrendeket, akkor megérdemli, hogy ne szégyenkezzen vele máskor sem, a paradéknál, hanem üssék őt is lovaggá és érje őt is valami elismerés. A generáltábnál ülni, minden háborúban hálás feladat. A tűzvonalba soha ki nem menni — de a

dicsőség minden édességét felszedni és lefölnözi, az minden (gyáva) hadvezérnek legnagyobb gyönyörűsége.

Mit szólnának a hátulállók, a kényelmese, a nyugodtan emésztők, ha a népszerűtlen előörs megunná ezt a szerepet és otthagyná a posztját, hiszen látja, hogy a harc sorsa ugy alakul, hogy a vezérkarhoz vezető utat, maga a vezetőség igyekszik elbarrikádozni. Hát mit gondolnak? Az előörs tartsa öklét és tartsa arcát mindenkinek? Csak a győzelemhez meg a munkához jó? De a kitüntetéset más vágja zsebre? Talán az orvos, aki az élelmiszert trénnél van? Vagy csak az öreg tábornok, ki magánosan ül váróban és látcsóval figyeli az eseményeket?

Azt hiszik, a népszerűtlen ember nem lát és nem hall mindent? Azt hiszik, hogy mindig lehet őt orránál fogva vezetni?

A népszerűtlen ember, ezt a szerepet visszahadja népezen azoknak, akik ezt ráakasztották.

Ellenségeivel meg fog tudni birkozni, — de „barátaival“ soha. Mert azok a barát álarcában jönnek hozzá és simogatóják, hizelgik körül, mikor szükségük van rá.

Vigyázzon mindenki akit érint. A népszerűtlen ember egyszer kifogja ország világ előtt tánni, — hogy miért is népszerűtlen ő? Hogy kiknek köszönheti ezt? Akkor hallgatni fog a „barát“ és ujjongani a nyílt ellenség.

Most még nincs itt az ideje! De eljőhet. Addig pedig érten ezekből a sorokból mindenki, aki a sorok között is tud olvasni...

Josef Trumpeldor

Josef Trumpeldornak a napokban ünnepelte az egész világ cionista ifjusága és a Jisuv munkássága 10 éves halálévfordulóját. Trumpeldor, a zsidó népi mozgalom legendás alakjává lett. Tragikus és erőszakos halál vetett véget egy rendkívüli megélesekben annyira gazdag sorsnak. Trumpeldor férfias alakja bátorságot és elhatározást belső büszkeséggel és lelki egyszerűséggel, önzetlenséggel, az igazság fanatizmusát, szenvedélyes nacionalizmussal és szociális idealizmussal kötött össze.

Tel-chaj-i sirja találkozóhelye lett a palesztinai ifjuságnak, legyen az bármilyen pártállású. De nem hangzanak el sem a fájdalom, sem a büszke vállalás szavai még halálnapján sem az ő sirja felett. Hangtalanul is beszédes seregszemléjévé lett ez a sir és ez a nap Erecjiszraéli öntudatos zsidó ifjuságának.

Mi is azzal veszünk részt e nap kegyeletében, hogy naplójának és leveleinek egy-két jellemző gondolatát ujtjuk fel...

*

— Ne feledd el, hogy te Erecjiszraélbe nem hóstetteket véghezvinni, de dolgozni mégy.

*

— Csak az menjen Erecjiszraélbe, akit belső kényszer hoz oda: Csak ilyen emberekre van szükség.

*

— Ha valóban valami nagyot és értékeset akarunk teremteni, úgy egyedül önmagunkra támaszkodhatunk.

*

— Én nem ismerem a kétségbeesést. Akinek elég erős az akarata, hogy életén javítson valamit, az sohasem fog kétségbeesni.

*

— Jobb becsületes emberként meghalni, mint gyáván, mások gunyjának kiszolgáltálla élni.

*

— A földolog a tudás! Az fogja felnyitni szemünket. Ebben a mocsktól ordító világban az fogja mutatni nekünk az igazságot és a szépséget; a tudás sohasem fog bennünket megcsalni. Nélküle azonban nem jutunk tovább!

*

— Csendesen fogunk mi dolgozni; zaj nélkül, nehogy a mi élő, egészséges gondolatunkat a csengő szavak eldőljék. De ha eljön a megvalósítás ideje, akkor minden erőnkkel a munka küzdőterére fogunk lépni.

HIREK.

Először szerkesztő: WASSERSTROM SANDOR,
"Népünk" cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5690.

Péntek: Adár 28, március 28.
Szombat: Adar 29, március 29.
Szombat bejövetele:
üzlet bezárás 6.25
gyertyagyújtás 6.30
Istenisztelet kezdete 6.35
Szombat kimenetele 7.40
Szombaton Roschodes Bentsn.
Vasárnap ו'שבת קודש

Forjesszések és szerzettek előzetesét az erdélyi ortodox zsidóság egyetlen legolcsóbb heti lapjának, a "Népünk"-nek! A "Népünk"-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad elhanyagolni!

A nváradai Orth. Izr. Hitk. Balfour emlékeztető.
Nagyváradai Orth. Izr. Hitközség vasárnap délután ülést tartott, mely alkalommal *Mittelmann* hitközségi elnök rámutatott azon súlyos veszélyre, ami a világ zsidóságát Lord James Arthur Balfour elhalálozásával érte. Lord Balfour a zsidó egyik legjobb barátja volt. Amidőn ma a szent földön több mint száz zsidó faluban és kolóniákban zsidó konstruktív munka folyik és a zsidó országokban igazi zsidó kulturális és vallásos munka folyik, hogy a 2000 év óta elhanyagolt országok ősi hagyományokban felépített új zsidó élet kezdjen, mindez ezen kiváló világnagyság nevéhez köthetik, kinek halálát úgy az angol nemzet, mint az egész világ kultúremberisége gyászolja. Lord Balfour a zsidó nép történelmére, mely mindazokért köszönettel adozik és mindazokat szívébe zárja, kik vele szemben életükben jót tettek. Indítványozza, hogy a Bukarestben székelő angol konzulatusnál részvétünket táviratban fejezzük ki. A gyűlési tagok megilletődéstől, állva hallgatták meg az elnök előterjesztését és az elnök javaslatát egyhangulag elfogadták.

Az Argentínai zsidók és Palesztina felépítése.
Buenos Airesből jelentik. Az argentinai zsidók már 1920-ban M. Gesang kezdeményezésére 380.000 Pesót (több mint 30.000 angol font) hoztak fel Palesztina felépítésére. Egy év óta Argentinában tartózkodik, mint Keren Hajeszd főirodájának delegátusa S. Pazi, egyúttal a cionista exekutívét is képviseli. Pazi a cionista országos szervezet és a helyi csoportok megszervezésével is foglalkozik. Az országos szervezetnek Buenos Airesben van a székhelye és a legteljesebbül az ország különböző városai mintegy 10 helyi csoportja alakult meg. Az argentinai zsidók száma mintegy 200.000 és ebből több mint a fele az ország fővárosában Buenos Airesben lakik. Argentína eddig összesen 92.000 fontot utalt át a Keren Hajeszdnek. Az augusztusi események idején az argentinai zsidók híven teljesítették kötelességüket, nemcsak tömegtüntetéseket rendeztek — a Buenos Airesi tüntetésen 25.000 ember vett részt — hanem a gyorssegélyből is kivették a maguk részét és 300.000 pezot, (mintegy 27.000 fontot) utaltak át erre a célra.

Hendersohn válasza a palesztinai kommunista propagandára ügyében. London, március 25. Sir Kingsbey Wood konzervatív alsóházi tag, meginterpellálta Hendersohn angol külügyminisztert a szovjet központi végrehajtóbizottságának elnöksége által kibocsátott proklamációja tárgyában. A felhívásban szó van arról, hogy az angol kormányzat Indiában terror uralmat vezetett be. Délafrikában a négerek ellen vannak nyomva és hogy Palesztinában az arabok ellen propagandát szerveznek meg. Interpelláló kérde, vajjon a külügyi kormányzat hajlandó-e ezeket a minden alapot nélkülöző állításokat a legkérdésebbben megcáfolni. Hendersohn külügyminiszter a következőket válaszolta: Én is olvastam az erre vonatkozó felhívást, de úgy gondolom, hogy mint azt már a külügyi bizottság február 17-iki ülésén tartott beszámolómon kifejtettem, az ilyen demagóg felhívások nem érdemelnek meg különösebb figyelmet.

Szomorú számok a zsidóságról. Dr. Leo Goldhammer egyik cikke érdekes, de szomorú számokat közöl Berlin és Bécs zsidóságáról. Berlinben 6,2%, Bécsben 10,8% a zsidó lakosság. Az utóbbi évek során a két fővárosnak a zsidó lakossága csak bevándorlás által szaporodott, mert a természetes szaporodás teljesen megszűnt. A születések száma Berlinben és Bécsben évről-évre lecsökken. A halálozások száma évről-évre nagyobb, mint a születéseké. Az egészségi viszonyokra szomorúan jellemző, hogy Berlinben a halálos esetek 21,6%-a tuberkulózis folytán következett be. Állandó apadást mutat mindkét városban a házasságkötések száma, a megkötött házasságoknál viszont ijesztően nagy a vegyes házasságok száma. Bécsben az 1919-ben kötött házasságok egyharmad része vegyes házasság. Berlinben ezzel szemben az a hely-

zet, hogy a zsidó férfiak által kötött házasságoknak ugyan egy harmada vegyes házasság, a zsidó nők azonban csak egyharmad részben kötöttek más hitűekkel házasságot. A kitérések száma Bécsben messze túlszárnyalja a berlini adatokat. Így 1923-ban Berlinben 376, Bécsben viszont 1158 zsidó hagyta el hitét.

A német nemzetiek a zsidó vagyonok elkobozását ajánlják. A német nemzeti párt, mely közismerten antiszemita párt, a porosz országgyűlésen fölhívta a porosz pénzügyminiszteriumot, hogy nyújtson be egy olyan javaslatot, mely szerint az összes háború után bevándorolt keleti zsidók vagyonát kobozzák el és azt a porosz államkassza deficitjének eltüntetésére fordítsák.

A délafrikai bevándorlási törvény életbeléptetésének napja gyásznappal. Johannesburg, március 25. A délafrikai Jewish Brard of Deputies titkára Harry Karter, a legutóbbi ülésen azt a javaslatot tette, hogy a bevándorlási törvény életbeléptetésének napját a 1930 május 1-ét, délafrikai zsidóság gyásznappal deklarálja. Ezen a napon az összes templomokban tartanak gyászistentiszteletet és ez alkalomkor külön imákat mondjanak.

Import és export 1929 novemberében. November havában az import 691.340 fontot tett ki, ezzel szemben az export 194.000 font volt. Mult év novemberében az export csak 112.490 font volt Palesztinában.

Arab zsidó egyesülés a mezőgazdaság fejlesztése érdekében. A „Haarec” III-iki száma szerint Tul Kerem, Djenin és Beth Saan környékbeli arab falvak mezőgazdasági egyesületet létesítettek, amelybe Chedera, Sichron Jakob, Benjamina, Schfeja és Bath Selomo zsidó kolonistái is beléptek. Az alakuló gyűlésen az arab szónokok a zsidók és arabok együttműködését hangsúlyozták.

A Holttenger kincsének kiaknázása. Az elővulkánok mind nagyobb terjedelmet öltenek. Jelenleg 70 zsidót foglalkoztatnak. Csakis szervezett és szigorú orvosi vizsgálat alapján arra alkalmasnak talált munkások jönnek figyelembe.

Aron öt könyve.

Jel nélkül szállnak tova a napok, évek sorakoznak egymás mellé hangtalanul és az ösvényeken embermilliók tapodják a kitaposott utat. Visszanéz az örök vándor: ki jön utána? ... ő az ismét csak ő kapaszkodik a göröngyös uton, most is ő kerülgeti az örvényeket, egyengeti az utat...

Aron öt könyve... nem szöveges mese, nem képzelt születe, irreális élet pereg le előttünk. Aron regénye a valóságban van kiragadva, embermilliók életének egy ágát mutatja be. Elvezet bennünket a nyomozó ködös jelenből és mi átérezzük, újra átéljük a gyermeklélek érzelmeit. Az idő salakja leválik rólunk és tiszták vagyunk, mint a zsidó gyermek, Aron. Együtt fázik lelkünk az övével, amidőn látjuk, hogy derűs egünk elsötétül, mert ránszörta mélyét az erősebb Többség, rég elfeledt érzések újra fakadnak és borzongunk, mert Aron az ő tiszta lelkével nem érti a földi rendet. Talán az fáj legjobban a zsidó szívnek, hogy az emberi gyűlölködés lángjai még a zsenge hajtást sem kímélik. Aron nem érti és félve kutat, mert a bizonyossághoz vezető minden egyes lépésnél sötét fantomok lepik meg, küzd ellenük, meg akarja őrizni a zsidó gyermek ártatlanságát, el akarja űzni a nyomozó, ködös gondolatokat, de már látja, érzi a kegyetlen valót és az ő ajkain is fölbuggyan az évezredek zsidójának nagy mértéke. De Aron nem csügged, a néma bánat őt nem keríti hatalmába. „Códok” bácsi — mondja Aron — én megtorlom, ha valaki engem azért gyaláz, mert zsidó vagyok. A gettó poshadt, égbenyűlő falaitól eddig elzárt makkabeusvér áttört a gettózsidónak foszlányos testén és Aron szívében kibontotta az eszme zászlaját. Együttérzünk vele, Aron nem ismeretlen előttünk. Lehetek én, te, ezren, millióan... Aron a magyar zsidó.

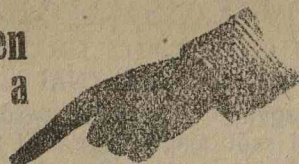
A szerző tiszta magyarsággal írta meg regényét. Művében az asszimiláció kéjgazát eloszlatja, nem leplez, nem titkol, láthatóvá teszi az asszimiláns légkört; szövegeket nem dörög, hangja nyugodt: ne áltassatok magatokat, látjátok ez az — és így közelebb férközik az olvasóhoz. Regénye az élet egyik változata és ezért tiszta, nyílt. Elbeszélése közvetlen, mintha részesévé tenné az olvasót is. Nem riportizál, dagályos bölcselkedések nincsenek benne. Mert az életbölcsesség nem egyéb, mint a természet egy-egy rejtélynek vélt tüneményének fölismerése és akkor, amidőn e mű feltárja előttünk ez életnek fő mozzanatait ok és okozat megjelölésével, akkor már nincsen rejtély, minden cselekedet megkapta a maga magyarázatát és „Aron Öt Könyve” a bölcs Természet glóriájában tündökölt előttünk.

Aron Öt Könyve értékes olvasmány a magyarul olvasó zsidó számára és nagy érdeklődéssel várjuk a további részek megjelenését.

Grünfeld Emil

Aron Öt Könyve, írta Rózsa Ignác. Megjelent az I. és II. kötet, (A Származás Könyve, a Fölszabadulás Könyve) megrendelhetők a „Népünk” szerkesztőségénél.

Saját érdekében
lépjén be a

„KÖZÉRDEK”-be,

1. mert: a Közérdek cégeinél teljes bizalommal vásárolhat.
2. mert: a Közérdek könyvecskéivel a legolcsóbb készpénz árakban részesül.
3. mert: a Közérdek cégei Önnek

hét és félhavi gondmentes

áruhitelt biztosítanak.

4. mert: a Közérdek-be ha belép, úgy családját minden gondtól mentesíti.

A „KÖZÉRDEK” könyvecskéje tehát értéket képvisel; igyekezzék belépni a „KÖZÉRDEK” tagjai sorába.

Felvilágosítást nyújt:

a
„KÖZÉRDEK”
központi hivatala
Kőrös-uca 1. szám.

EGYESÜLETI HIREK.

Az erdélyrészi Mizráchi központ közleménye.
Kivonat az 1929 Szept. 3-iki Exekutive ülés jegyzőkönyvéből: Az országos exekutive kimondja, hogy figyelemmel azon rendkívül előnyös szerződésre, amely a Mizráchi Világszervezet jerszálami központja és az „Anker” biztosító társaság között fennáll, felkéri az összes Mizrachistákat ezen erdélyrészi „Anker-Mizráchi” biztosítási osztály igénybevétele. Biztosításokkal minden áldozat nélkül határozottan támogatják a palesztinai mizráchi vallású munkásságot és világmozgalmat. Az erdélyrészi vezérképviselő: Weisz Kálmán, Oradea, Piața M. Vi-teazul 8. A helyi csoportok felkéretnek e fontos ügy meleg felkarolására. Wasserstrom Sándor exekutive elnök, Ráth Efraim főtitkár.

Függelék: Tisztelettel közlöm, hogy Cluj és vidéke területére Klein Élijáhu tanár ur az „Anker-Mizráchi” képviselő és felkérem a többi helyi csoportokat is, hogy a helyi képviselőt vállalására nézve címre javaslatot tenni sziveskedjenek.

Weisz Kálmán

Az oradeai Poaló-Mizráchi f. hó 30-án d. u.
7 órakor fontos megbeszélés végett, felkéri tagjait, hogy a saját helyiségükben megjelenni sziveskedjenek. A Vezetőség.

Satumarei Oneg Sabbat est. A Ceiré Mizrachii Oneg Sabbat előadását péntek este 9 órakor, dr. Borgida József ur, a Zs. N. Sz. Helyi-csoport elnöke tartja meg saját helyiségükben (Sir Cuza Vodă 20.) Az előadásokra vendégeket szívesen lát a vezetőség.

A sighetii Zeirei Mizrachii műsoros purim estje. Fényes keretek között folyt le, folyó hó 15-én a Zeirei Mizrachii által rendezett Purim est, melyen a város minden számottevő notabilitása valamint a Sigheten tartozkodó Dr. Lázár Illés országgyűlési képviselő is megjelent. Az ületesen összeállított és kitűnően megrendezett műsor élénk tetszéssel találkozott és az egyes számok után a közönség lelkes ünneplésbe részesítette a szereplőket. A helyi csoport ezúton mond köszönetet az összes szereplőknek, rendezőknek és a Buffetben működő hölgyeknek.

CHACOTH

CHASSID LEGENDA

Irtá KRASZNAI JENŐ

A nagyhirű, aranyzívű berdicsevi rabbi Léwi Jicchokról szól alábbi rege, kit fenkölt, magasztos jelleme miatt rajongásig szerettek nagyszámu hívei, kik, mint lepkék a virágot, körülrepdesték, hogy makulátlan lelke tiszta igéitől megtisztulhassanak.

Íme a történet, amint a legenda szárnyán ellebeg. Egyike legszebb s legfelemelőbb zsidó szokásoknak a chacoth. Chacoth éjfél jelent. Ezidőben, amikor a sötétség mindent eltakaró leple alatt dermed a Mindenség, amidőn néma, mozdulatlan csend borul a kinyújtózva alvó földre s egy hang, egy lehellet sem töri meg a nagy némaságot, ilyenkor a jámbor zsidó házikójában egy pis-lákoló mécs gyűl fel, melynek vibráló világánál átszelemült arccal földre ül a jámbor s felhangzanak a síró, fájó, érzéstől, remegő, szivbemarkoló cion-meidódiák, melyek beledöbbennek a csöndbe, belesirnak az éjszakába: „Egy siralomhang hallik a magasból, egy gyászoló hang a dicsőített Cionról”. És feltör a lelkesedés szent esküje: „Ha cifeledlek Cion, feledtessék jobbam el”. Es felszállnak a vigasz, a remény magasba emelő akkordjai: „Ne csüggedj Cion, még felöltöd glóriádat” majd visszatérnek a te gyermekeid, kiket kebledre ölelhetsz, kik visszaszerzik régi fényed, régi dicsőséged.

A berdicsevi rabbinak egy ily áhitatos chacoth megülésének látásához s átéléséhez érzett, ellenállhatatlan vágyat egy egykori hive. Belopózott tehát a rabbi szobájába és elrejtőzve leste a történendőket.

A rabbi szokása szerint nagy föliánsai fölé hajolva, magába szállva, elrevedezett. A teste mozdulatlanul ült, a lelke elandalogva a szépség birodalmában kalandozott. Így ült eltűnődve, mereven, míg az óra éjfél ütött. Ekkor felrúzza álmodozásából felállt, arcán valami végtelen meglepedés bübajos fénye sugárzott. Szekrényéhez lépett s onnan parasztyuját és ócska szalmakalapot vett elő, amilyet az ottani favágók szoktak viselni, azt magára öltve, vállára vetett egy vastag kötelet s kezébe véve egy fejszét, útnak indult. Az elrejtőzött hívő megdöbbenve látta az előkészületeket s tudva, hogy itt valami rendkívüli lesz része, utána lopózott.

Az utcán végig nesztelen csönd, vastag sötétség terpeszkedett mintegy odatámaszkodva a házak falaihoz. Egy-egy suhanó árny mintha itt-ott ellibbene az éj misztikumában. A rabbi lassan, topogva ballag ki az erdőbe s hive, mint valami árnyék, utána. A kötél meg-megrezzen a rabbi vállán, mint távolról jövő halk morajt, mint hallucinált éjféli hallomást visszhangoz az erdő.

Beérve az erdőbe a rabbi, ledobja a kötelet a válláról, a fejszével összevagdós egy jó nyalábnyi fát, átköti a kötéllel, vállára veti s indul vissza a város felé — s a hívő utána.

A hold közbe lassu méltósággal feltrónolt a horizontra, sugaraival bearanyozta a rabbi arcvonásait s a nyaláb fa tépelt mohai között játszadozott. Az erdő felől erős szél kerekedett, mely jéghideg fuvalmával megdermesztette a bandukolók tagjait. Egy városzéli viskó előtt a rabbi megállott, ledobta terhét s bezörgetett. Egy vén anyóka nyitotta ki az ablakszárnyait és visító hangon kiszólt: ki az?

— Én vagyok Tomi, — szólt a rabbi — hoztam megint egy kis fát olcsón adom, vedd meg.

— Megvenném Tomi, de egy garas sincs a házamban — sipítja az anyó.

— Nem baj, majd megfizeted ha lesz honnan — válaszol a rabbi s benyitott a viskó ajtaján. A hívő az ablakhoz surrant s onnan figyelt.

Benn megdöbbenő képe a szegénységnek, nyomorúságnak tárult eléje. Szegényes, kopottas butorzat, a tüzhely hidegen, árván s a sarokban egy rozoga ágyban egy fiatal asszony fekszik betegesen, megmeredve a hidegtől, mellette egy rongyokba bugyolált csecsemő sipitozott.

A rabbi gyorsan forgácsot vagdosott és tüzet rakott. Amikor a szobában terjengő már kissé feloldotta a fagyos dermedtséget s a fiatal asszony ébredezni kezdett ájult aléltóságából, a rabbi kihuzott a zsebéből egy pálinkás flakót s odanyújtotta az anyóknak.

— Igyék nénikém a Tomi egészségére egy kis áldomást s adjon belőle az ott fekvő leányának is. A fiatal asszony ivott egy kortyot, felnyitotta fáradt szempilláit és zsidóul odaszólt az anyjának: — Anyám ennek a „goj”-nak nagy „Olem habe”-ja tulvilági üdvössége lesz, mert egészen életre keltett.

Kijövet a rabbi halikán magába így szólt: Ez volt a chacoth első része a Tikun Ráchel, most következik a Tikun Lea.

Értesítés!

Értesítem a nagyérdemű hölgyközönséget, hogy a legújabb modelljeim megérkeztek. A legújabban érkezett különleges **kosztüm** és **kabátjaim** a legkényesebb ízlést is kielégítik. Fazon készítés **legjutányosabb** árak mellett vállalom.

DEUTSCH NÁNDOR
Oradea, Szilvágyi Bezső-u. 1. (Orsolya Zárda.)

Filmkritika

Al Jolson; Az éneklő bolond — megbolondította az egész világot!

A egész művelt világ fenn volt vele. Minden amerikai és európai metropolisban hónapokig adták. Mindenki sirt. A zsebkendőgyárosoknak és a filmeseknek fellendült üzletük. Al Jolson milliókat keresett vele. Ez a csunya, de élelmes zsidófiu

Láttuk a *Singing Foolt*. Nem tetszett. Egy nagy csomó limonádé, sok cukorral és kevés citrommal. Émelygések. Lapos mese, alig-alig történik valami. A férfiaknak orrhangjuk van, hozzáadva az angol nyelv amerikai sajátos slang-jét. A nők részben férfihangon, részben macskanyávogásszerűen beszélnek. Csak a Sonny-boy kedves, de ő is meghal. Akkor előkerülnek a már otthon előkészített zsebkendők. (Mindenki tisztát vigyen magával.)

Megdöbbenő, hogy milyen kevés kell az embereknek. Csak rá kell menni az álérzékenységre és könnyzacskóikra. Akkor sikerül. Még egy ilyen üres giccsel is, mint az éneklő bolond.

Azt mondják Al Jolson az éneklő bolond? Ő az okos bolond, amiért a megbolondult világból, ezzel a semmivel annyi dollárt tudott kicsiholni.

Nem ál-főlényskedés ez. De aki alaposan átgondolta a dolgot, nem is lát egyebet benne.

Uglátszik csak az új oros filmeknek van jövőjük. A Dzsingisz Káhn, vagy a potemkin. Vagy egy nagy színész játéka, mint Jannings, Elsodort embere. Ez azonban egy üres semmiség.

Lapunk ezután minden érdekesebb darabbal objektív hangon kritikát fog írni — előzőleg.

(Elzé)

Szerkesztői üzenetek

— Többeknek. Szívesen vesszük, ha közlik velünk a zsidó élet bármely megnyilatkozását. Elvárjuk lapunk részére mennél gyakoribb tudósításait.

A legszebb !! Zománccfényű gallérokat

tisztítja a

KLEIM Gőzmosóda

Szent János ucca. 4.

Acéllemez üzlet REDŐNYÖKET

Esslingeni ablak a létező legjobb kivitelben és legolcsóbb árban készítünk és szállítunk !!

ARAJÁNLATTAL DIJTALANUL SZOLGÁLUNK.

Halász Testvérek Redőny és lakatosárnyag

Oradea, Str. Cogălniceanu 16.

Telefon: 364.

ÉRTELMESESEDÉS. LÉGCSŐHURUT ellen 6-8 héten át minden étkezés után megiszunk egy decilitert a magas jódtartalmu Cigelkai „LAJOS” vizből.

GYOMORÉGÉS, SAVTULTANGÉS és GYOMORFEKÉLY ellen a jódos, sós hydrocarbonatos Cigelkai „ISTVÁN” vizből. (Már egy deciliter István-víz rögtön megszünteti a gyomorégést.) Váradon ugy a Cigelkai „LAJOS”, mint az „ISTVÁN” gyógyvizek Janky Antal Utóda és ifj. Popper előkelelő cégéknél kaphatók. Rendeléseket felvesz: **Fischer Emil ügynökség**, Telefon: 9-62. Főlerakat Cigelkai jódos gyógyforrások vezér képviselője.: **Arineş**, (Égerhát) Jud. Sălaj.

Az uri közönség figyelmébe!

HACKMAYER URI SZABÓ üzletét

áthelyezte Bémer-tér 2 alá. Apolló mozgó mellett.

RECORD

Cukorka és csokoládé

Gyári főlerakat

Str. Avram Iancu 17.

BÁRMILYEN RÖNKÖT

BÉRVÁGÁSRA

olcsón elvállalunk

Oradea, Str. 20 Aprilie 37. volt Stern fűrésztelep. TELEFON: 9-93

Olcsó tűzifa

I. száraz cserhasáb . L. 390 I. száraz bükkhasáb . L. 370 I. száraz gyertyánhas, L. 380 I. száraz dorongfa . L. 330

Ezen árak méterenkint a telepen értendők Házhoz szállítás méterenkint 30 Lei

Vulcan-fatelep Ugyanitt cser, gyertyán és bükkfa felvágott állapotban is kapható Nagyplactér Közraktár mögött. Telefon 632

husnemű és szalámi árak kapható postán utánvétellel legolcsóbb árak mellett

ALIMENT SZALÁMIGYÁR

ORADEA, STR. AVRAM IANCU 14.

VEGYILEG tisztít mos vasal férfi és női ruhákat Fehérnemű, gallérmosást is vállal

BORGOS Bazár épület Színház oldal. vegytisztító

Bőröndkészítő üzemünket

a Granaria-telepre helyeztük.

Az üzemet a legmodernebb gépekkel, szereltük fel. Módunkban áll a t. közönség legkényesebb igényeit kielégíteni. Késünk mindenféle **bőröndöket** valódi Vulcan-Fiber és Hartolatte lemezből. Ugyiszintén iskolatáskákat nagybanl és kicsinybenl eladásra.

Vállalunk minden e szakmába vágó munkát és javításokat a legjutányosabb árban és legpontosabb kivitelben. Rendelések üzemünkben valamint **Piața Unirii 7** alatt levő fiókküzletben eszközölhetők. A t. vevőközönség szíves pártfogását kérjük Tisztelettel:

„WOLF”
Industria de cufer - bőröndipar
ORADEA, STR. N. FILIPESCU GRANARIA ANLAGE

Az oradeai orth. izr. rabbinátus felügyelete alatt töltött husvétii paptamási

„LITHYNIA”

ásványviz kapható fűszerkereskedésekben és megrendelhető a **Központi egyedáruságnál** Oradea, Stt. Nicu Filipescu (Szarvas-sor) 23. TELEFON: 1-76

EGYESÜLT RUM ÉS LIKÖRGYÁR ORADEA
Telefon: 10-44 és 10-48

Mindennemű szeszcsitalok **uagykereskedőknek** legelőnyösebb beszerzési forrása. Szilvórium és borpárlat

Ha jól akar vásárolni keresse fel a **SELEJTESCOPOARUHAZAT**

ZÖLDFÁ U.S. ahol szép és megbízható cipőket hihetetlen olcsó árban kapja!!

BRAUN ARNOLD Központi fűtés, vízvezeték és bádigos mester

CALEA VICTORIA 20.
Telefon: 5-57.

Állandó raktár mindenféle felszerelésekből.